

De Interkerkelijke Commissie voor de Geestelijke Verzorging in de Inrichtingen van Justitie, de plaatsvervangend hoofdpredikant bij de Dienst Justitiële Inrichtingen en de Kerkenraad voor Algemene Zaken van de Gereformeerde Kerk van Den Haag nodigen u hierbij uit voor een kerkdienst op

zondag 7 juni 1998 om 15.00 uur
in de Valkenboskerk, Loosduinsekade 359 te 's-Gravenhage.

In deze dienst zal **drs. J.D.W. Eerbeek** worden bevestigd tot hoofdpredikant bij de Dienst Justitiële Inrichtingen door dr. M.B. Blom, oud-hoofdpredikant bij de Dienst Justitiële Inrichtingen en ds. C.G. Groot-Korstanje, predikant in de Penitentiële Inrichting Over-Amstel te Amsterdam.

Na de dienst is er gelegenheid tot ontmoeting in de bijzalen van de kerk.

Wij stellen het op prijs wanneer u ons van uw komst op de hoogte brengt door middel van de bijgaande antwoordkaart.

Namens de Interkerkelijke
Commissie voor de
Geestelijke Verzorging in de
Inrichtingen van Justitie,
prof. dr. W. Lemstra, voorzitter

De plaatsvervangend
hoofdpredikant bij de
Dienst Justitiële Inrichtingen,
ds. S. Oenema

Namens de Kerkenraad voor
Algemene Zaken van de
Gereformeerde Kerk van Den Haag,
J. Fennema-Slager, voorzitter
J. Veltman, scriba

ANTWOORDKAART

Naam/namen: .....

Adres: .....

Organisatie: .....

zal/zullen met ..... personen

aanwezig zijn in de bevestigingsdienst van drs. J.D.W. Eerbeek,
op zondag 7 juni 1998 om 15.00 uur in de Valkenboskerk
te 's-Gravenhage.

Gaarne deze kaart opsturen of bericht faxen naar:
Dienst Justitiële Inrichtingen, Bureau Hoofdpredikant, Postbus 30132,
2500 GC 's-Gravenhage.

Faxnummer: 070-3702929

Telefoonnr. 070-3702663

frankeren

Dienst Justitiële Inrichtingen

Bureau Hoofdpredikant

Postbus 30132

2500 GC DEN HAAG

**ROUTEBSCHRIJVING NAAR DE VALKENBOSKERK
LOOSDUINSEKADE 359, HOEK ZUIDERPARKLAAN**

Openbaar vervoer

N.B. In verband met opbrekingen in de binnenstad moet u rekening houden met een iets langere reistijd.

Vanaf het Centraal Station:

Met tram 3 (richting Loosduinen) of tram 6 (richting De Uithof) tot halte Grote Kerk. Daar overstappen op tram 2 (richting Kraayenstein). Bij de halte Valkenboslaan stapt u voor de kerk uit.

Vanaf het Hollands Spoor:

Met tram 12 (richting Duindorp), halte Regentesselaan/Loosduinsekade. Dit is ongeveer 7 minuten lopen
of met tram 11 (richting Scheveningen-Haven), halte Monstersestraat. Daar overstappen op tram 2 (richting Kraayenstein), halte Valkenboslaan. Bij de halte Valkenboslaan stapt u voor de kerk uit.

Per auto

Komend vanuit de richtingen Amsterdam, Utrecht en Rotterdam:

Steeds de borden volgen richting **Rijswijk/Den Haag-Zuid**.

Bij de keuze Rijswijk/Den Haag-Zuid/Hoek van Holland of Rijswijk/Delft:

Niet rechtdoor richting Den Haag-Zuid, maar de afslag **Rijswijk/Delft** (afrit 11) nemen. Bij T-splitsing met stoplichten rechtsaf richting **Rijswijk**. Langs de diverse stoplichten steeds **rechtdoor** gaan richting Rijswijk/Centrum (winkelcentrum De Boogaard rechts laten liggen) en later richting Den Haag. Gen. Spoorlaan rechtdoor oversteken. U rijdt nu op de Prinses Beatrixlaan. Van Vredenburgweg rechtdoor oversteken. Bij rotonde **rechtdoor** richting Centrum, de Moerweg oprijden. Bij de volgende stoplichten rechtdoor de Melis Stokelaan oversteken. Links van u ligt het Zuiderpark. Bij de volgende stoplichten niet rechtsaf gaan richting Centrum, maar **links** aanhouden om het Zuiderpark heen. U houdt het Zuiderpark aan uw linker hand. Gevaarlijk kruispunt! Bij de volgende stoplichten **rechtsaf** de brug over, even **linksom** het verkeerspleintje en direct **rechts** de Zuiderparklaan op. De Valkenboskerk is bij de 2e stoplichten rechts op de hoek met de Loosduinsekade.

N.B. Er is in de directe omgeving van de kerk niet veel parkeerruimte.

8/0

Abstract Composition 199

Liturgie voor de kerkdienst

op zondag 7 juni 1998 om 15.00 uur

in de Valkenboskerk te 's-Gravenhage

In deze dienst zal drs. J.D.W. Eerbeek worden bevestigd tot hoofdpredikant bij de Dienst Justitiële Inrichtingen.

Voorgangers: dr. M.B. Blom, oud-hoofdpredikant bij de Dienst Justitiële Inrichtingen

ds. C.G. Groot-Korstanje, predikant in de Penitentiaire Inrichtingen
Over-Amstel te Amsterdam

drs. J.D.W. Eerbeek, hoofdpredikant bij de Dienst Justitiële Inrichtingen

Organist: ds. Th.M. Middelkoop, predikant in de Penitentiaire Inrichting De Geniepoort te
Alphen a/d Rijn

Muzikale bijdrage: ds. A.J. Noordhoek, predikant in het Dr. F.S. Meijers Instituut te Utrecht

Ouderling van dienst: Mevrouw E. Bronsema

Kosteres: Mevrouw W.T. Bouma

Het aansteken van de Paaskaars: Teun Kwekkeboom

De zeefdruk die op het voorblad van de liturgie is afgebeeld is gemaakt door ds. F. Hemrica,
predikant in de Penitentiaire Inrichting Noordsingel te Rotterdam.

Woord van welkom

Zingen: Zomaar een dak boven wat hoofden (staande)

1. Zo - maar een dak bo - ven wat hoof - den
deur die naar stil - te o - pen staat.
Mu - ren van huid, ra - men als o - gen
speu - rend naar hoop en da - ge - raad.
Huis dat een le - vend li - chaam wordt
als wij er bin - nen - gaan
om recht voor God te staan.

2. Woorden van ver, vallende sterren,
vonken verleden hier gezaaid.
Namen voor Hem, dromen, signalen
diep uit de wereld aangewaaid.
Monden van aarde horen en zien,
onthouden, spreken voort
Gods vrij en lichtend woord.

3. Tafel van Een, brood om te weten
dat wij elkaar gegeven zijn.
Wonder van God, mensen in vrede,
oud en vergeten nieuw geheim.
Breken en delen, zijn wat niet kan,
doen wat ondenkbaar is,
dood en verrijzenis.

Votum en groet (staande)

Het aansteken van de Paaskaars

Gedicht: Spreuk bij het werk, Ida Gerhardt

Gebied: Zingen: Ga mee met ons

1. Ga mee met ons, trek lich - tend voor ons uit
naar tijd en land, door U ooit aan - ge - duid.
Leef op in ons, de mens die le - ven moet,
één die de toe - komst heeft die leeft voor - goed.

2. Ga mee met ons, verberg U niet altijd,
gun ons een flits, een teken in de tijd
dat U nog leeft, nog steeds om mensen geeft
en zonder wanhoop voor de vrede leeft.

3. Ga mee met ons, wie zijn wij zonder U?
Een mens gaat dood aan enkel hier en nu.
Licht op in ons, wees vuur en vlam van hoop.
Houd steeds in ons de toekomstmens ten doop.

Schriftlezing: Johannes 4 : 1-26

Voor de kinderen

Zingen: U kennen, uit en tot U leven, gezang 75: 4, 5 en 6

U ken-nen, uit en tot U le-ven,
Ver-bor-ge - ne die bij ons zijt,
zo-lang ons 't aan - zijn is ge - ge - ven,
de aar - de en de aard - se tijd, —
o Chris-tus, die voor ons be-gin
en ein - de zijt, der we - reld zin!

5. Gij zijt het water ons ten leven;
de bronnen van de eeuwigheid
zijn ons ter lafenis gegeven,
zijn doorgebroken in de tijd.
O Gij, die als een bron ontspringt
in elk die tot U komt en drinkt.
6. O Christus, ons van God gegeven,
Gij tot in alle eeuwigheid
de weg, de waarheid en het leven,
Gij zijt de zin van alle tijd.
Vervul van dit geheimenis
uw kerk die in de wereld is.

Preek ds. C.G. Groot-Korstanje

Muzikale bijdrage

Preek dr. M.B. Blom

Zingen: Gij hebt, o Vader van het leven, gezang 480 : 1,2,3 en 4

1 Gij hebt, o Va-der van het le - ven,
de aar - de aan de mens ge - ge - ven,
het land, de zee is zijn do-mein.
Gij hebt hem aan het woord doen ko - men
om tus - sen werk-lijk-heid en dro - men
ge-tui - ge van uw Geest te zijn.

2. Uw wijsheid en uw welbehagen
bepalen 's mensen levensdagen
en wijzen hem zijn woonplaats aan.
Hij is ten prooi aan duizend vrezers,
toch mag hij vrij en veilig wezen
en heersen over het bestaan.
3. Hij overmant de wilde dieren,
vaart uit op zeeën en rivieren,
doorzoekt der aarde donkere schoot.
Ja, hij snelt voort op hoge winden
om d'allerlaatste grens te vinden.
Zo vindt hij onverhoeds de dood.
4. Door een geheimenis omsloten,
door alle dingen uitgestoten,
gaat hij op alle dingen in.
Alleen uw woord geeft aan zijn falen,
zijn rustloos zoeken en verdwalen
een onuitsprekelijke zin.

Inleidende woorden bij de bevestiging

Gebed

Bevestiging

Zingen: Wij leven van de wind, gezang 249 : 1 en 3 (staande)

1 Wij le - ven van de wind
die aan-rukt uit den ho - ge
en heel het huis ver-vult
waar knieën zijn ge - bo - gen,
die doordringt in het hart,
in de ver-bor - gen hof,
en uitbreekt in een lied
en op-stijgt God ten lof.

3. Wij teren op het woord,
het brood van God gegeven,
dat mededeelzaam is
en kracht geeft en nieuw leven.
Dus zegt en zingt het voort,
geeft uit met gulle hand
dit manna voor elk hart,
dit voedsel voor elk land.

Dankzegging en voorbeden (staande)

Het omhangen van de stola

Voorganger: De Heer zij met u
Gemeente: OOK MET U ZIJ DE HEER

Preek drs. J.D.W. Eerbeek

Zingen: De geest des Heren heeft een nieuw begin gemaakt, gezang 247 : 1, 2 en 3

1 De Geest des Heren heeft
een nieuw be-gin gemaakt,
in al wat groeit en leeft
zijn a - dem uit-ge - zaaid.
De Geest van God bezielt
wie koud zijn en versteend
herbouwt wat is vernield
maakt één wat is ver - deeld.

2. Wij zijn in Hem gedoopt Hij zalft ons met zijn vuur. Hij is een bron van hoop in alle dorst en duur. Wie weet vanwaar Hij komt wie wordt zijn licht gewaar? Hij opent ons de mond en schenkt ons aan elkaar.	3. De geest die ons bewoont verzucht en smeekt naar God dat Hij ons in de Zoon doet opstaan uit de dood. Opdat ons leven nooit in weer en wind bezwijkt, kom Schepper Geest, voltooi wat Gij begonnen zijt.

Dankgebed, voorbeden en Onze Vader

De gebeden worden besloten met het oecumenisch Onze Vader (gezamenlijk)

Onze Vader die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd,
Uw Koninkrijk kome,
Uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het Koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Inzameling der gaven

De collecte is bestemd voor de Interkerkelijke Stichting tot bevordering van Nazorg aan ex-gedetineerden (ISNA).

De ISNA is een landelijke stichting die door de kerken in Nederland wordt gesteund. In samenwerking met het justitiepastaat betreft de ISNA de kerken bij de nazorg aan ex-gedetineerden.

De ISNA functioneert onder meer als centraal informatiepunt voor de kerken en kerkelijke instanties, verzorgt voorlichting in het hele land en is bezig met het opzetten van een nazorgnetwerk van vrijwilligers voor individuele steun aan ex-gedetineerden.

Zingen: De steppe zal bloeien

De step-pe zal bloei - en.

De step-pe zal la - chen en jui - chen. —

De rot-sen die staan van-af de da-gen der
scep-ping, staan vol wa - ter, maar dicht, —

de rot-sen gaan o - pen. —

Het wa-ter zal stro - men,
het wa-ter zal tin-te-len, stra - len,
dor-sti-gen ko - men en drin - ken, —

de step-pe zal drin - ken.

De step-pe zal bloei - en.

De step-pe zal la - chen en jui - chen. —

2. De ballingen keren.

Zij keren met blinkende schoven.
Die gingen in rouw
tot aan de einden der aarde,
één voor één, en voorgoed,
die keren in stoeten.
Als beken vol water,
als beken vol toesnellend water,
schietsend omlaag van de bergen,
als lachen en juichen.
Die zaaiden in tranen,
die keren met lachen en juichen.

3. De dode zal leven.

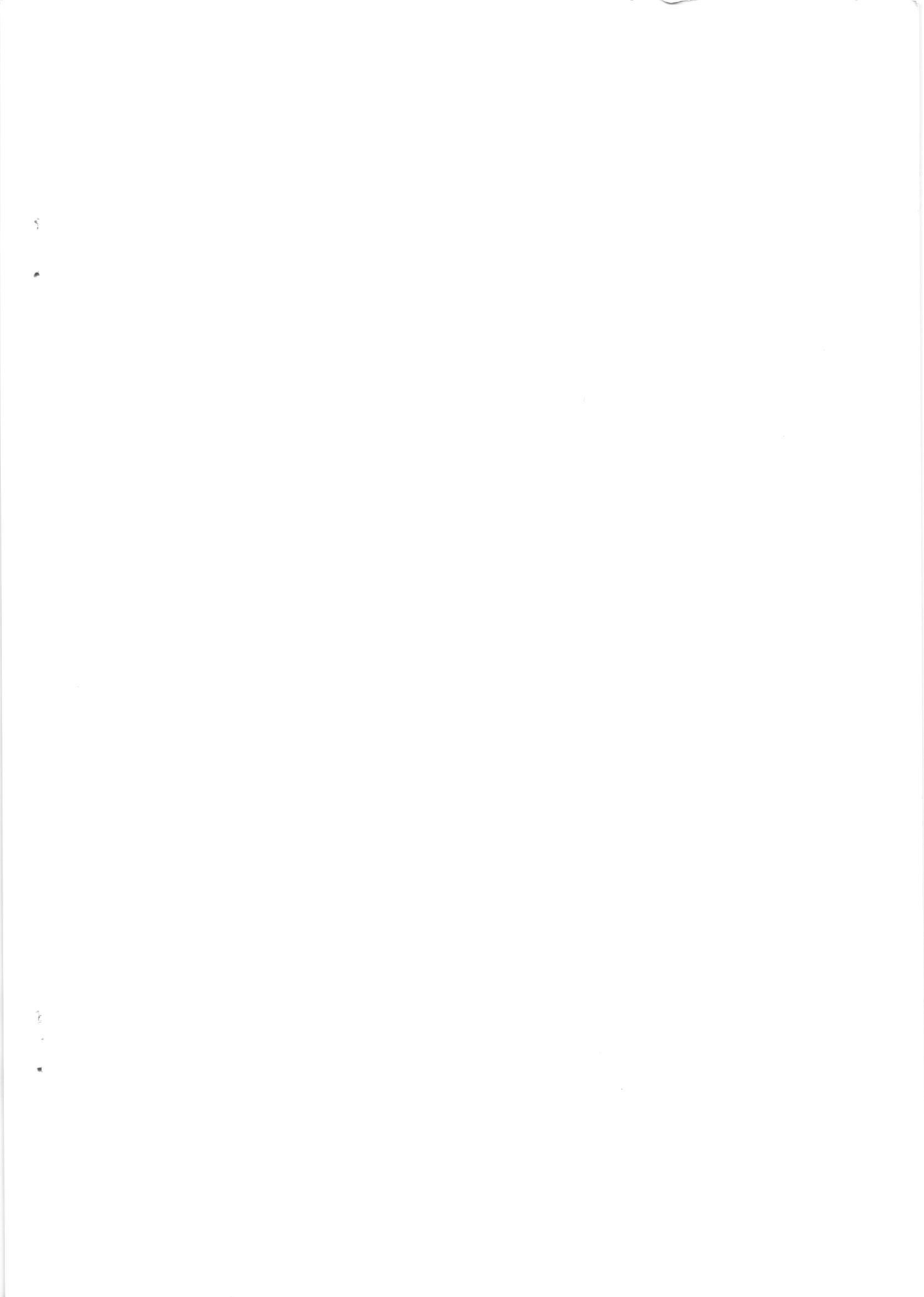
De dode zal horen: nu leven.
Ten einde gegaan
en onder stenen bedolven:
dode, dode, sta op,
het licht van de morgen.
Een hand zal ons wenken,
een stem zal ons roepen: Ik open
hemel en aarde en afgrond
en wij zullen horen.
En wij zullen opstaan
en lachen en juichen en leven.

Zegen (staande)

Gemeente antwoordt met drie maal gezongen Amen.

Toespraken

Ontmoeting met koffie en limonade

Woord van welkom door mevrouw Bronsema, ouderling van dienst

We zijn hier vanmiddag met heel veel mensen bij elkaar voor de bijzondere kerkdienst, waarin ds. Jan Eerbeek bevestigd zal worden tot hoofdpredikant bij de Dienst Justitiële Inrichtingen.

Ik heb de eer om U allemaal heel hartelijk welkom te heten, namens de Samen-op-Weg-Kerkenraad van de Valkenboskerk waar U te gast bent, en namens de Centrale Kerkenraad van de Gereformeerde Kerk van Den Haag, die U mede heeft uitgenodigd.

De meesten van U hebben allemaal persoonlijk een band met ds. Eerbeek of vertegenwoordigen instanties en groeperingen waar hij op enigerlei wijze mee verbonden is geweest of nog is. Vooral natuurlijk hebben velen te maken met zijn huidige functie van hoofdpredikant bij de protestantse geestelijke verzorging.

We hebben even overwogen om die vele namen en instanties te noemen, vanwege de waardering die we hebben voor Uw komst naar hier. Uiteindelijk hebben we toch maar gekozen voor een korter woord van welkom.

Door toch een paar namen te noemen wil ik tegelijk een paar brede maatschappelijke velden aangeven die hier vertegenwoordigd zijn.

Graag heet ik U burgemeester Deetman, samen met Uw echtgenote hartelijk welkom en ook U meneer en mevrouw Havermans.

Van kerkelijke zijde is aanwezig mevrouw Sick-Vernhout, namens het moderamen van de Generale Synode van de Nederlandse Hervormde Kerk en de heer Groenenberg, praeses van de Particuliere Synode van Zuid-Holland-West.

Ook het Ministerie van Justitie is ruim vertegenwoordigd vanuit vele hoeken van het land.

Hartelijk welkom aan U meneer Meurs, Plaatsvervangend Directeur-Generaal Preventie Jeugd en Sanctiebeleid, en aan de heer Vermeulen, waarnemend hoofd Directie Landelijke Diensten, met zijn echtgenote.

De Interkerkelijke Commissie voor de Geestelijke Verzorging in de Inrichtingen van Justitie wordt wel eens de 'kerkenraad' van de hoofdpredikant genoemd. De voorzitter meneer Lemstra heeft U ook mede uitgenodigd en hij is samen met zijn echtgenote in ons midden.

Ik hoop van harte dat U allen zich evenzeer welkom weet, ook degenen die hier zomaar, wel of niet als kerklid, zijn binnengewandeld om iets aan deze kerkdienst te beleven.

Nog één uitzondering:

Natuurlijk zijn de vrouw van Jan, Irene Swankhuisen, en haar ouders de heer en mevrouw Swankhuisen bijzonder welkom. Extra blij zijn we dat de moeder van Jan, mevrouw Eerbeek, deze kerkdienst kan meemaken.

Daarmee besluit ik dit woord van welkom.

Direct na de dienst zullen er nog een paar sprekers het woord voeren.

Maar over dat gedeelte voert ds. Oenema de regie.

Ik nodig U graag uit tot het zingen van het eerste lied: Zomaar een dak boven wat hoofden.

We zullen dat staande zingen.

Inleidende woorden bij de bevestiging

Cokkie:

Gemeente van Christus,

Johannes Daniel Wilhelm Eerbeek, op 20 december 1987 bevestigd in de Valkenboskerk te 's-Gravenhage als dienaar des Woords met als bijzondere opdracht het justitiepastoraat in het Penitentiair Complex Scheveningen, staat nu gereed om temidden van de gemeente van de Gereformeerde Kerk van Den Haag bevestigd te worden tot een nieuwe opdracht.

Sedert 1 maart j.l. is hij werkzaam als hoofdpredikant bij de Dienst Justitiele Inrichtingen.

Hij is in deze functie benoemd door de Minister van Justitie op voordracht van de Interkerkelijke Commissie voor de Geestelijke Verzorging in de Inrichtingen van Justitie.

De kerkenraad heeft ingestemd met de bevestiging tot deze nieuwe opdracht. Daartegen zijn geen bezwaren ingebracht. Zo mag hij dan ook tot deze opdracht verbonden blijven aan deze gemeente.

Als teken van acceptatie en wil tot samenwerking bij de uitoefening van zijn functie, verzoek ik hier om ons heen te komen staan en wilt u uw liturgieën ook meenemen: de heer Lemstra, voorzitter van de Interkerkelijke Commissie voor de Geestelijke Verzorging in de Inrichtingen van Justitie, mevrouw Bronsema, de oud-hoofdpredikanten Brusewitz en Gijsbers, de oud-justitiepredikanten, de justitiepredikanten, de hoofdaalmoezenier John Hendrickx en het hoofd van de humanistische geestelijke verzorging Ed van Hoorn, het hoofd van de protestantse geestelijke verzorging in België, ds. Bultinck, rabbijn Ruben Bar Ephraïm en imam Ishom.

Wij gaan nu over tot de bevestiging van Johannes Daniel Wilhelm Eerbeek tot hoofdpredikant bij de Dienst Justitiele Inrichtingen.

Hij zal zijn werk als hoofdpredikant niet op persoonlijke titel doen, maar als vertegenwoordiger van en gezonden door de kerken, verenigd in de Interkerkelijke Commissie voor de Geestelijke Verzorging in de Inrichtingen van Justitie en staande in het ambt van predikant van de kerk van Christus.

De gemeenschap die wij kerk noemen leeft vanuit het geloof dat God die naar mensen omziet, Zijn Naam, die betekent 'Ik zal er zijn' waarmaakt aan iedereen, overal.

Deze God wil mensen bevrijden uit een knellend bestaan en leiden naar een land van belofte.

Deze Naam is daarom een appel om 'ja' te zeggen tegen het leven en 'nee' tegen onrecht en onderdrukking.

Jezus van Nazareth is ons voorgegaan op die weg. In het verhaal van Zijn leven ontmoeten wij Gods liefde en aandacht voor ons mensen.

Daarmee durven wij op weg te gaan, geleid door het visioen dat er een ommekeer zal komen in het lot van bedroefden en verdrukten.

Wij hebben daarin de steun van elkaar nodig, als gemeenschap van mensen die leven met dit visioen.

Daarom werden van oudsher mensen aangesteld met een bijzondere taak, geroepen om God te dienen en Zijn gemeenschap te helpen bouwen en hen die bijzondere zorg en aandacht nodig hebben bij te staan.

In het ambt wordt men geroepen te getuigen van deze God die wil dat mensen tot hun recht komen. Zijn Woord zal verkondigd worden.

In de sacramenten wordt uitgedrukt dat God ons kent en aanvaardt zoals we zijn. En dat wij mogen leven in en vanuit de gemeenschap met Hem en met elkaar.

Het justitiepastoraat maakt deel uit van het geheel van de kerk van Christus. In de inrichtingen van justitie zijn mensen ingesloten, verdacht van of veroordeeld vanwege strafbare feiten. De kerkgemeenschap reikt over de muren heen. Er is een verbondenheid die blijft, ook als mensen van elkaar gescheiden zijn.

In het justitiepastoraat zijn justitiepastores en vrijwilligers namens de kerken gedetineerden nabij in de zorg om het leven en in hun vragen van leven en geloof en in hun oriëntatie op hun levensweg ook na de detentie.

Gebed (Cokkie)

Bevestiging

Maarten: Jan, nu jij als hoofdpredikant bij de Dienst Justitiele Inrichtingen bent aangesteld, betekent dit

dat je mede zorg draagt voor een optimale geestelijke verzorging van allen die in de inrichtingen van justitie verblijven;

dat je leiding geeft aan de protestantse geestelijke verzorging;

dat je zorg draagt voor de predikanten die in hun ambtsuitoefening namens de kerken als geestelijke verzorgers werkzaam zijn;

en dat je het geheel van dit werk vertegenwoordigt tussen de Interkerkelijke Commissie voor de Geestelijke Verzorging in de Inrichtingen van Justitie en het Ministerie van Justitie-Dienst Justitiele Inrichtingen.

Het mag duidelijk zijn dat je in geloof die taak op je hebt genomen.

En dat je die taak ook als ambtsdrager van de kerk van Christus zult vervullen.

Eenmaal ben je in het ambt van dienaar des woords bevestigd. Daarbij

heb je uitgesproken dat je de heilige Schrift bij het licht waarvan wij leven, aanvaardt als enige regel van het geloof, zodat je ook verwerpt en daadwerkelijk wilt tegenstaan al wat daarmee strijdig is.

Je hebt beloofd geheim te zullen houden wat vertrouwelijk te jouwer kennis mocht komen, en je hebt verklaard bereid te zijn je te onderwerpen aan de tucht van het geloof en het opzicht van de kerk.

Nu je je ambtsbediening als hoofdpredikant zult voortzetten, vraag ik je, Johannes Daniel Wilhelm Eerbeek, antwoord te geven op de volgende vragen.

Wil je de aan jou opgedragen functie van hoofdpredikant bij de Dienst Justitiele Inrichtingen in trouw verrichten naar de gaven die je gegeven zijn, met inzet van al je krachten, met respect en eerbied voor alle levende ziel, en ben je bereid je te laten leiden door het visioen van het Koninkrijk Gods?

Wat is daarop je antwoord?

Jan: Ja, van ganser harte.

Knielen

God, onze Schepper, die je voor deze taak geroepen heeft en in wiens Naam wij jou nu tot je nieuwe ambtsuitoefening bevestigen,
die God schenke je Zijn Geest,
opdat je je gesterkt en geïnspireerd mag weten om trouw,
liefdevol en integer je werk te doen
en samen met Zijn gemeente en de mensen die aan jouw zorg zijn
toevertrouwd, op weg te zijn binnen de horizon van het komende Rijk van God.

Handoplegging

Stel vrede, goedheid en zegen,
genade, verbondenheid, erbarmen
over hem.

Zegen hem in het licht van uw aangezicht,
want in het licht van uw aangezicht
hebt ge ons gegeven, Heer onze God,
de wet des levens
en de liefde der verbondenheid,
gerechtigheid en zegen,
erbarmen en leven en vrede.

Zingen: Wij leven van de wind, 249 : 1 en 3 (gemeente staat; Jan knielt)

Maarten: Dankzegging en voorbeden (gemeente staat; Jan knielt)
(voorbeeld als bijlage)

Het omhangen van de stola

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

"Ze gaan bij u zeker naar de kerk voor de koffie", was soms een vraag die me gesteld werd bij een lezing over het justitiepastoraat.

Dit brengt ons direct bij de vraag wat gedetineerden zoeken bij de geestelijke verzorging, en wat ze er kunnen vinden.

Het eigene van het justitiepastoraat is de nadruk op het persoonlijke.

De ontmoeting van mens tot mens. Met de pastor of met de vrijwilligers bij de kerkdiensten.

En daarin dan ervaren dat er een gemeenschap is waar jij deel van bent.

Waar jij bij hoort. Een gemeenschap die over de muren van de gevangenis heen reikt en die jou niet loslaat.

In de geslotenheid van de gevangenis kan het samen-drinken-van-koffie ^{bijna} ~~iets van~~ sacramentele betekenis krijgen.

Voor nogal wat mensen die met justitie in aanraking zijn gekomen begint een nieuwe orientatie op het leven in die ontmoeting.

Zoals een gedetineerde me zei na een gesprek met een vrijwilligster - ze noemen haar met veel respect 'oma' - : "als oma zegt dat ze in mij gelooft, dan moet ik toch ook proberen in mezelf te gaan geloven."

Er kwam een vrouw uit Samaria bij de Jacobsbron om water te putten.

"Ze gaan zeker bij u naar de kerk voor de koffie."

Een Samaritaanse vrouw, zomaar iemand uit het gewone leven, met alles wat daarin omgaat, we zien haar in de ontmoeting met Jezus.

"Geef mij te drinken", vraagt Jezus haar, uitgeput als Hij is.

De voorganger bij uitnemendheid stelt zich niet verheven op. Integendeel. Hij laat zien dat zij iemand voor Hem is. Zo bouwt Hij aan wederzijds vertrouwen.

In het gesprek dat volgt gaat Jezus van de uiterlijke dingen naar de innerlijke dingen. Van het materiele naar het spirituele. Van gewoon water naar levend water.

Jezus komt haar nabij in de binnenwereld van haar bestaan.

Dat is ook de inzet van het justitiepastoraat.

Komen bij de diepere dingen van het leven.

Nogal eens ervaren mensen in detentie zich als in de woestijn.

Verschraling, droogte, niets om uit te putten, alles onoverzienbaar hetzelfde, levenloos, veel onvervuld, ademloos. Zoals die ineengeschrompelde woestijnroos die de kinderen in het water hebben gelegd.

Detentie confronteert met jezelf en roept diepe levensvragen op. Je eigen

levensgeschiedenis, hoe het gelopen is, het waarom, wie ben ik, de zin van het leven, is er nog toekomst?

Levensvragen-met iemand-anders delen is niet vanzelfsprekend.

Door is een relatie van vertrouwen voor nodig.

Het is opmerkelijk dat zeer veel gedetineerden in inrichtingen van justitie de pater, de pastor, de humanist, de imam, de pandit, de rabbijn en de dominee, als iemand-die-je-kunt-vertrouwen toelaten in hun leven.

Opmerkelijk omdat het gaat om mensen die veelal met wantrouwen in het leven staan. Ze hebben zich opgesloten in hun eigen wereld. En vaak hebben ze bij niets of bij niemand aansluiting in de bewoonde wereld. De geestelijke verzorgers bieden ruimte en mogelijkheden om wat in hen omgaat te uiten.

Wat zoekt men bij de geestelijke verzorging?

Een veelheid van dingen die te maken hebben met het hart van het leven.

Het kan gaan om nabijheid en troost in verdriet en pijn om wat niet meer te veranderen is. In angst - in verlatenheid - in hopeloosheid.

Het kan zijn dat men gaat zoeken naar hoe het leven gelopen is, waar het begin lag van de woestijn. Samen bidden, een kaars aansteken, de zegen.

Of er kan iets ontstaan van zoeken naar een nieuwe weg. Een weg aan de situatie van het verleden en het nu voorbij. Zoeken ook naar nieuwe bronnen van leven. Door de woestijn heen gaan en een uittocht beginnen naar een land van nieuw leven.

Velen geloven niet echt meer in de mogelijkheid van nieuw leven.

Zij bevinden zich in een vicieuze cirkel van persoonlijke problematiek en het ontbreken van maatschappelijke kansen.

Maar wel sluimert er ergens altijd nog een stil verlangen. Dat het leven iets te bieden heeft. Dat er een bevredigend en gelukkig bestaan voor jou is weggelegd. Vrede in jezelf en met de wereld om je heen. Perspectief.

Een sluimerend verlangen kende ook de Samaritaanse vrouw.

En dat verlangen roept Jezus stukje bij beetje in haar wakker.

In het gesprek met Jezus over leven en geloof zegt ze:

'Ik weet dat de Messias komt die Christus genoemd wordt. Wanneer die komt zal Hij ons alles verkondigen.'

Ze weet van de Messias. De heelmaker van Godswege, de vervuller van het verlangen. Hij die de dorst lest en de honger stilt. De belichaming van de liefde van God voor de mensen. Die hartstochtelijk in mensen gelooft. Jezus verstaat haar in de zoektocht van haar leven.

Ik die met u spreek ben het, zegt Jezus.

Dr. Drewermann ziet in deze ontmoeting Jezus als de personificatie van een absolute betrouwbaarheid en geborgenheid.

Het nieuwe leven met blijvende vitaliteit kan in haarzelf beginnen. In de ervaring van een diepe geborgenheid ligt de bron voor een nieuwe levensstroom.

In het geloof mogen wij vervulling ervaren van ons oerverlangen naar geborgenheid en betrouwbaarheid. En vanuit de ervaring van die geborgenheid kunnen wij ons toewenden naar het leven. Het verleiden overzien!
Het leven tegemoet gaan.

"Ze gaan bij u zeker naar de kerk voor de koffie."

Wat ik in de jaren van het justitie- en het nazorgpastoraat als een rode draad ben gaan zien is hoe mensen in de kwetsbaarheid van hun bestaan op zoek gaan naar geborgenheid, naar hun identiteit, naar levenskracht, naar levensvertrouwen, naar perspectief, naar de zin van het leven.

Voor de ontplooiing van hun leven en voor het herstel van hun bestaan is het ingaan op die levensvragen van essentiele betekenis.

Vanuit het pastoraat mogen wij hen op hun zoektocht door het leven bronnen aanreiken om uit te putten. En mogen we hen leren hun persoonlijk leven te gaan zien in relatie met de geschiedenis van God met de mensen. In een bezielde verband. En in relatie met de gemeente waarin het verhaal van God met de mensen wordt doorverteld en gevierd.

*Geestelijke verzorging is van
wezenlijke
methodische
betekenis
Het legt de
basis voor
het herstel*

Justitiepastores werken in hun pastoraat aan het persoonlijke de bezieling en de ontplooiing van het leven en aan gemeenschap.

Daarin staan ze niet op zichzelf, want ze zijn vertegenwoordigers van de kerk van Christus.

En dat betekent dat betrokkenheid van de kerken als brede samenlevingsverbanden bij het justitiepastoraat en in het verlengde daarvan ook bij het nazorgpastoraat, van essentiele betekenis is.

"Als oma zegt dat ze in mij gelooft, dan moet ik toch ook wel proberen in mezelf te gaan geloven. ~~Het lijkt zo simpel.~~ Weer in jezelf gaan geloven. Een weg van bevrijding gaan uit de vicieuze cirkel vandaan. Daar zijn medemensen voor nodig, en daar is de wil en de kracht in jezelf voor nodig. Een hele bundel aan verhalen en liederen, een schat aan symbolen, een diversiteit aan methodieken is beschikbaar om mensen daarin verder te brengen. Om het beginnend geloof in zichzelf te versterken en te verdiepen.

Het begint bij bewogenheid. Met zorg en met aandacht. De ander zien als een mens van vlees en bloed.

Naast bewogenheid is er ook veel deskundigheid nodig.

Die deskundigheid is in ruime mate opgebouwd bij de geestelijke verzorging.

Werken aan de vitaliteit van het leven betekent voor de justitiepastor ook werken aan zijn eigen vitaliteit.

Geef mij te drinken, vraagt Jezus aan het begin van het verhaal.
 Temidden van zoveel mensen die uitgeput zijn, vermoeid en belast, moet je tijd nemen om te drinken, tijd voor je eigen spiritualiteit en voor de ontwikkeling van je pastorale vaardigheden.
 Het justitiepastoraat werkt aan de vitaliteit van het leven, maar het wil ook signalen geven waar in de samenleving de ontplooiing van het leven geblokkeerd wordt. En waar wortels liggen voor criminaliteit.

Een nieuwe weg van leven. Bevrijding uit de vicieuze cirkel.
 Het gaan zien daarvan moet in mensen zelf beginnen. Maar het realiseren daarvan is ook afhankelijk van het perspectief dat de samenleving te bieden heeft, in begeleiding, in kansen en in mogelijkheden.

In de gevangenissen, in de huizen van bewaring, in de tbs-inrichtingen en in de jeugdinrichtingen van justitie gaat het om mensen. Om mensen met een naam en een gezicht. Om hun leven en om hun toekomst.

De gv. wilt daan integraal samen met anderen

Verzorging

Met hart en ziel wil ik samen met de justitiepredikanten en de kerken, met collega-hoofden van de Dienst Geestelijke Verzorging, in verbondenheid met de andere medewerkers in de Dienst Justitiele Inrichtingen werken

aan een sterke en vitale geestelijke verzorging *met eigen eigen kerkenbare plaats.*

Ten behoeve van hen die zich daaraan met wat zij zoeken in hun leven en met hun levensverlangen - hoe klein of hoe groot ook - toevertrouwen.

Dankgebed, voorbeden en Onze Vader

Teun erbij vragen

Laten wij nu samen danken en bidden en onze gebeden afsluiten met het
Onze Vader

Heer onze God,

Wij danken U voor deze dienst
met zovelen betrokken bij het werk van de kerk in de inrichtingen van
justitie.

Wij danken U voor de *geborgenheid en de bereiding*
die wij in de ontmoeting met U mogen ontvangen en doorgeven

Persoonlijk denk ik van deez met veel dankbaarheid aan mijn vader en aan mijn moeder

Wij bidden U voor de mensen
die **slachtoffer** zijn geworden van een misdrijf.

Wees hen nabij,
en schenk hen mensen met aandacht.

Wij bidden U voor **vrouwen en mannen** *van meiden en jongen*
in **inrichtingen van justitie**.

Schenk hen troost en levenskracht.

Wij bidden U voor **directies en medewerkers**
in inrichtingen van justitie.

Sterk hen in hun *zorg*
voor de mensen die *aan hen* zijn toevertrouwd.

Wij bidden U voor **geestelijk verzorgers en voor vrijwilligers**.
Bewaar hun vitaliteit en zegen hun werk.

Wij bidden U voor **medewerkers en bewoners**
van **nazorgprojecten**.

Sterk hen in het *scenen gaan van een nieuwe levensweg.*
en in het maken van een nieuwe levensweg.

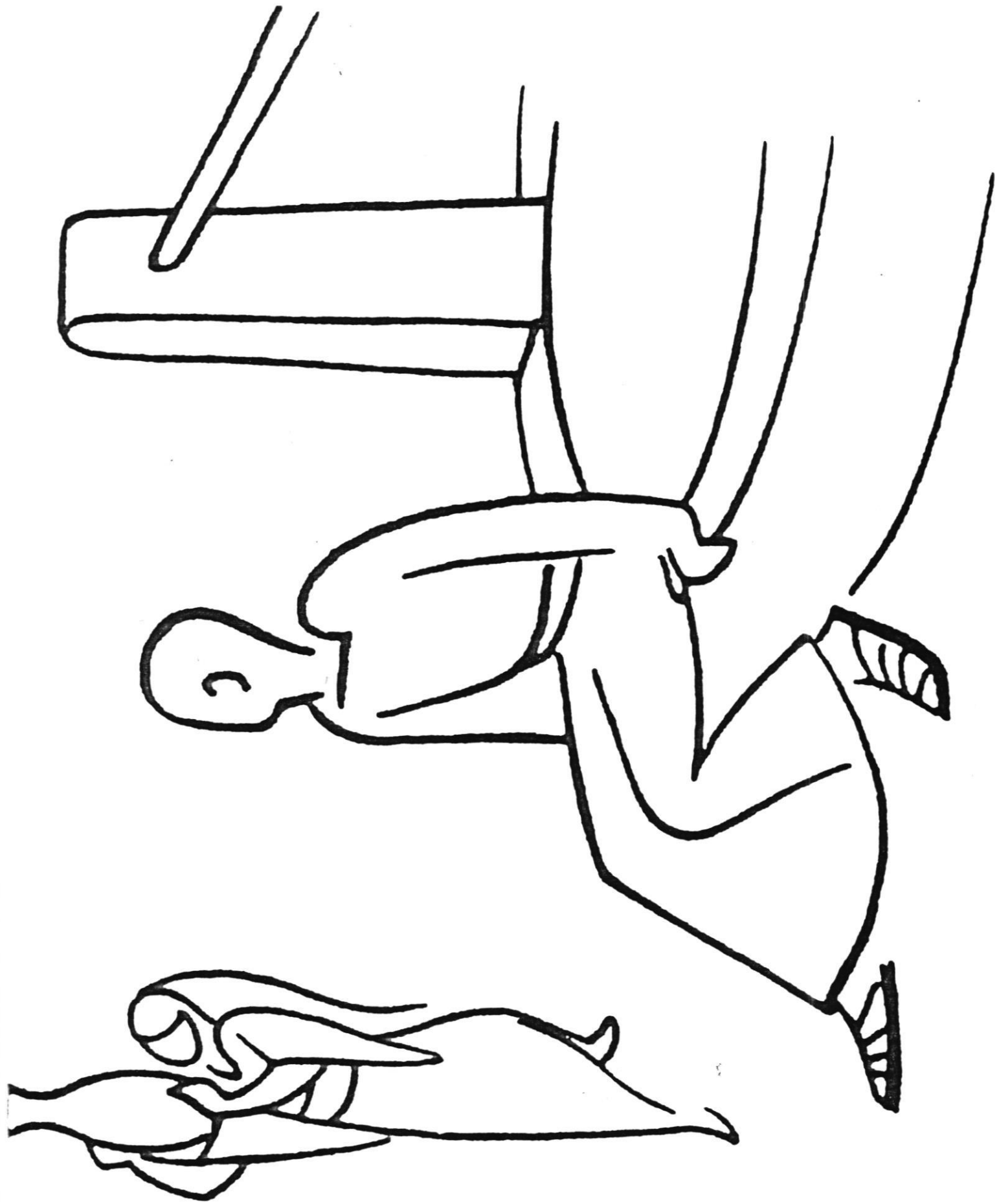
Wij bidden U voor de **kerken**.

Dat zij schuilplaatsen mogen zijn
voor allen die vermoeid en belast zijn *en bronnen van nieuw leven*

Wij bidden U voor **bestuurders**
van land en stad.

*dat zij besturen in gerechtigheid
en zorgen voor hen die in het leven zijn zwak gerecht
Hoor om de wij samen tot U bidden*

Lee, Ron - Verwoerd
Cypresstraat 170
3600209

HET SYMBOOL VAN DE WOESTIJNROOS

De **Woestijnroos**, ook wel 'Roos van Jericho' of 'Opstandingsplant' genoemd, sluit in de droge woestijn haar twijgen over haar hart tot een bal samen. Ze ziet er onogelijk uit, een in elkaar gefrommeld hoopje. Ze is een speelbal voor de wind. Ze lijkt dor en levenloos, maar ze bergt een kracht in zich. Zodra ze op een plek terecht komt waar water is, zuigt ze zich vol, strekt haar twijgen uit en durft haar kwetsbare hart te tonen. De Roos van Jericho is een symbool voor gekwetste mensen, die niemand meer durven vertrouwen en zich daarom voor anderen afsluiten. Een symbool voor allen die dorsten naar water: aandacht, liefde, levensgeluk.

symbolische uitbeelding

Zet voor in de kerk of op een geschikte plaats een grote bak met zand, eventueel met enkele keien.

Laat in het begin van de Dienst (door kinderen) een schaal met helder water plaatsen in de zandbak: een oase in de woestijn.

Vertel iets over de Roos van Jericho en leg de Roos, eventueel weer door kinderen, in het water.

Tijdens de Dienst, binnen een half uur, komt de Roos tot leven!

Aan het einde van de Dienst hierop terugkomen.

Dan kan eventueel onderstaand gedicht worden gezegd.

Uit: VAN WOESTIJN TOT PAASTUIN project voor de veertigdagentijd
uitgave: Franciscaanse Samenwerking, Utrecht. ;

Woestijnroos (overgenomen uit de Heraut)

Roos, verschrompeld tot bijna niets, een bol, ineengekrompen als vergane glorie, als dood, een plant van ééns, woestijnroos, roos van het verleden, roos ook van verwachting, roos van: 'Ik wil leven, kom, kom mij te hulp, haast je mij te helpen'.

Woestijnroos, ik en jij en mens die daar staat en gaat in dorheid en gemis, in leegte en ontbering, een volk in nood, Verlosser, kom, kom ons te hulp en haast U ons te helpen.

Woestijnroos, zoekt en baant en vraagt en smeekt en reikt haar wezen uit naar water. Waar verlangen en verwachting waaien als de wind over de vlakte van de woestijn, daar is vervulling ver in zicht, er is een bron, verborgen en toch nabij.

Water, water, levenswater, gezocht, gevonden, waar geen oog het zag, behoed in de diepte van de aarde, borrelend sterk en groots en rijk, leven in overvloed.

Woestijnroos bij het water. Wortels en takken strekken zich uit in een harmonie van beweging, in kwetsbare openheid voor het leven. Het licht van de dag die daagt. Het wonder geschiedt, een mens wordt opnieuw geboren.

Totdat het water, wie weet waarom, wie weet wanneer, spoorloos verdwijnt, als was het er nooit geweest, en de roos wordt weer een dode roos, een voorwerp van voorbij, weggelegd, vergeten. Maar in eindeloze herhaling, stuwt en drijft het leven tot zoeken en tot vinden, tot geboorte, keer op keer, want sterker is het leven dan de dood.

En elke woestijn moet het weten, er is een bron, er is een bron, er is een Bron, een levenwekkende Bron, voor elke voortrollende, dorre, levenloze roos, een levenwekkende Bron, Een Bron in eigen woestijn, verborgen, diep en rijk.

N.B. Soms verkrijgbaar in tuincentra
en op de plantenmarkt.

oud krent

film

vide

Pera en wapen

midde / midde

men en uit rook

1 over 11

Zoals telefonisch afgesproken
info "Woestynroos"
voor de dienst van 5 juni
'94 in Bethel-Westduin
in teken van milieudag

met vr. groeten,

Hier Bron.

tel 3600209.

L i e d n a d e z e g e n

geschreven voor de bevestiging van Jan Eerbeek tot hoofdpredikant bij justitie op 7 juni 1998.

DIE HEET 'GOD IS GENADIG'

bij Lucas, hoofdstuk 1-3-7

mogelijke melodie: Samuël S. Wesley gezang 303
Cornelis de Pauw gezang 143

Liedboek voor de Kerken
Hervormde Bundel 1938

1. Wie zal ons uitzicht geven
in alles wat ons bindt
geen mens om mee te leven
geen toekomst of geen kind?
Zoveel houdt ons gevangen
wie wijst ons echt bestaan
erkent ons groot verlangen?
Johannes is zijn naam.
2. De Doper staat te preken
te dopen op de grens
wie hier wil oversteken
wordt daar een ander mens.
Hij spreekt van kwaad en zonde
duidt onrecht groot en klein.
Die mens van God gezonden
hij wil de wijzer zijn.
3. Zijn lange wijze vinger
wijst aan die komt, de man
die kwaad dat wij begingen
wil dragen, zie het Lam
de hemel zelf gaat open
een duif komt neer op Hem
de Doper hoort zijn hopen
bevestigd in een Stem.
4. Johannes wordt gevangen
om wat hij heeft gezegd
zijn levenslang verlangen
lijkt alle grond ontzegt.
'Bent U het die zou komen
of zitten wij ernaast
geloven is het dromen
is hier voor hoop geen plaats?'
5. 'Zeg wat je ziet: de dingen
de tekens die ik doe
gevangen, geringen,
wie ziek zijn, lam of moe
gaan leven opgetogen
om wat ik doe en zeg,
zij zien met eigen ogen
wat stukliep komt terecht.'
6. Heer, zegen Jan die heden
zijn hoofdwerk hier begint
dat in zijn werk en leven
geloof van twijfel wint.
Zie ons in zoveel banden
gevangen voortbestaan,
toon door zijn mond en handen:
Johannes is zijn naam.

Bedanken

Dhr Lemstra

~~Dhr Meunier Plv Dn General Preventie Jussd en Leerbale~~

Dhr. V. Meulen

Ed van Hoven

Sijthoff

~~Allen v. de drien~~

degen die el moet opvoeren Dr. Meertje v. Blom
(college de front)

De Middelhooft

De Mondhouw

Den Wijktenboom

Wep Boume + med werker

med werker huren

U allemaal heel fijn men - zoome meure -

oek deet. ^{zo'ie jole inspiratie}

Lief thm

joods nationaal fonds

postbus 78030
1070 LP Amsterdam

NIET VOUWEN!

W. Blankin

Do J. D. W. Eerbeek

In Israël wordt een boom geplant.

IN HET MR. ABEL J. HERZBERG PARK

... WANT HIJ IS ALS EEN BOOM, geplant aan waterstromen, die zijn vrucht geeft op zijn tijd, welks loof niet verwelkt; – al wat hij onderneemt, gelukt.

Psalm 1.3

op naam van:

JAN EERBEEK

ter gelegenheid van

zijn bevestiging tot hoofdpredikant Justitiële Inrichtingen

's-Gravenhage

7 juni 1998

קרן קימת לישראל

Joods Nationaal Fonds

והיה מדבר לכרמל וכרמל ליער יחשב ושכן במדבר משפט וצדקה בכרמל תשב

Dan wordt de woestijn een gaarde
en de gaarde gelijkt een woud;
dan woont het recht in de woestijn
en de gerechtigheid verblijft in de gaarde.

Jesaja 32 : 15, 16

Zonder groen geen leven, en Israël heeft nog maar zo weinig groen! Want eeuwenlang hebben mens en water, wind en zon er zonder erbarmen huisgehouden. Tot het begin van deze eeuw. Toen begon het Joods Nationaal Fonds met zijn taak: het ontginnen, ontsluiten en bebossen van het beloofde land. Vandaag zijn wij daar nog mee bezig, want het is een gigantisch karwei, dat nog tientallen jaren al onze energie zal vragen.

Dit boomcertificaat betekent dat Israël uit uw naam weer bomen rijker geworden is, dat het land, ons land, meer bescherming vindt tegen zon en wind.

Maar dat niet alleen: bossen vormen humus en bereiden zo de grond voor op toekomstige landbouw, tuinbouw, boomgaarden. Bossen houden het water vast dat anders zou verdampen en bossen brengen het hout voort voor meubelen, huizen, papier, finer. Zoals bossen schaduw brengen voor mens en dier. Bossen maken Israël sterker, rustiger, veiliger, gelukkiger.

Een boomcertificaat is dan ook een zegen voor Israël, en een eer voor u in wiens naam het land weer een stukje groener wordt.

Certificaat

NR. WP 55714

Joods Nationaal Fonds / Keren Kayemeth Leisrael

Amsterdam, telefoon 020-6766500.